

**«Շիրակի ուսուցիչների միություն» գիտակրթական կենտրոն ՀԿ
վերապատրաստող կազմակերպություն**

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Ընթերցասիրության խթանան արդի խնդիրները

գրականության ուսուցման պրոցեսում

Առարկա- Հայոց լեզու և գրականություն

Դպրոց- Գյումրու Ակադեմիական վարժարան

Կատարող՝ Փուրթոյան Լաուրա Մարտինի

Ղեկավար՝ Կարինե Ալեքսանյան

ԳՅՈՒՄՐԻ 2023թ.

Բովանդակություն

Ներածություն -----	3
Գլուխ 1. Դպրոցականների ընթերցանության պրոցեսը խթանող նորարական մեթոդները դպրոցում և գրադարաններում -----	4
Գլուխ 2. Գրականության տարածման նոր ձևեր և մեթոդներ դպրոցում -----	8
Եզրակացություն -----	16
Գրականության ցանկ -----	17

Ներածություն

Շատերը կարծում են, որ տեխնիկայի զարգացման նոր դարաշրջանը հետին պլան է մղել ընթերցանությունը և գրքերին փոխարինելու են եկել համակարգչային խաղերն ու ֆիլմերը: Ես այդպես չեմ կարծում, քանի որ ընթերցասիրությունը չի կարող խոչընդոտել ոչ մի տեխնիկական առաջընթաց: Ճի՛շտ հակառակը: Տեխնիկական առաջընթացը եկել է լրացնելու և առավել արդյունավետ դարձնելու կրթության որակն ու անհրաժեշտ ինֆորմացիաների հայթայթումը: Ակնհայտ է , որ յուրաքանչյուր առաջընթաց չի կարող գոյատևել առանց գրագետ ու ինֆորմացված հասարակության: Ընթերցասիրությունը խթանելու համար հարկավոր է սովորողների մեջ հետաքրքրություն և ուսումնասիրելու ցանկություն առաջացնել: Հարկավոր է բորբոքել հայտնագործելու ու փնտրելու ցանկությունը: Եթե յուրաքանչյուր ուսուցչի հաջողվի ինֆորմացիայի փնտրտուքը կամ ընթերցանությունը հաճելի աշխատանքի վերածել, ապա հարկ չի լինի բողոքել շարունակ աճող անտարբերությունից: Ներկայիս հարուստ ինտերնետային կայն ու համակարգչային բազմաթիվ ծրագրերը կարող են խթանել գրքերի ու բառարանների հանդեպ հետաքրքրությունն ու դրանք կարևորելու, խնամքով պահպանելու մոտեցում ձևավորել: Երբ սովորողը նյութ ստեղծելու, այն ձևավորելու, հրապարակելու կամ տպագրելու հնարավորություն ունենա, կսովորի նաև գնահատել ու խնամքով վերաբերվել տպագրված գրքերին: Հետազոտական աշխատանքի միջոցով Ձեզ կներկայացնեմ գրականության ուսուցման պրոցեսում ընթերցասիրության խթանման արդի խնդիրների վերաբերյալ իմ տեսակետները: Ինչպես նաև կկատարեմ եզրահանգումներ:

Գլուխ 1. Դպրոցականների ընթերցանության պրոցեսը խթանող նորարական

մեթոդները դպրոցում և գրադարաններում

Յուրաքանչյուր մարդու կյանքում գրականությունը մեծ նշանակություն ունի: Չէ՞ որ մարդը, բառիս բարձրագույն իմաստով, մարդ է դառնում գրականության շնորհիվ: Գրքերը մեզ ստիպում են մտածել, զարգացնել մեր սեփական կարծիքը և զարգացնել երևակայությունը: Ընթերցանությունը բարդ ստեղծագործական գործընթաց է, որը պահանջում է ընթերցողի ինտելեկտի, հույզերի, երևակայության, հիշողության մասնակցությունը՝ հիմնված նրա ողջ հոգևոր փորձառության վրա: Այս գործընթացի արդյունքը մարդու անհատականության հարստացումն է:

Կարծում եմ կհամաձայնեք այն մտքի հետ, որ ընթերցանության խնդիրն ավելի սուր է, քան երբևէ: Ժամանակակից սերունդը քիչ է կարդում: Ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրությունը անշեղորեն նվազում է: Սա գիտակցում են ոչ միայն փորձագետները, այլև պաշտոնյաները: Պատճառները տարբեր կերպ են մեկնաբանվում, բայց շատերը համաձայն են, որ գրքերն այժմ փոխարինվում են հեռուստատեսությամբ և ինտերնետով: Արդեն մի քանի տարի է՝ բանավեճեր են ընթանում, թե ինչ անել, ինչպես վերադարձնել մարդկանց գրականություն:

Այս հարցի հիմնական խնդիրը դպրոցում է: Եթե կրտսեր դպրոցում մենք պահպանել ենք սովետական ուսուցման համակարգը, որտեղ սովորեցնում են կարդալ, ապա միջնակարգ դպրոցում մենք կորցնում ենք դեռահասների, իսկ 15 տարեկանում նրանք չեն կարող մրցունակ լինել զարգացած երկրների իրենց հասակակիցների մեջ: Դեռահասների վրա ազդում են հեռուստատեսությունը և ինտերնետը, նրանք գեղարվեստական գրականություն կարդալու ոչ ժամանակ ունեն, ոչ էլ ցանկություն: Բայց դասական գրականությունը դաստիարակչական հսկայական ազդեցություն ունի մատաղ սերնդի հոգու, ինչպես նաև նրանց խոսքի վրա: Ընթերցանությունը պետք է սկսել առաջին դասարաններից:

Ուղեկցելով մարդուն իր կյանքի առաջին իսկ տարիներից՝ գեղարվեստական գրականությունը մեծ ազդեցություն ունի երեխայի խոսքի զարգացման և հարստացման վրա՝ զարգացնում է երևակայությունը և տալիս է հայերեն գրական լեզվի հիանալի օրինակներ: Լսելով ծանոթ հեքիաթ կամ բանաստեղծություն՝ երեխան

ապրում և անհանգստանում է հերոսների հետ միասին: Այդպես նա սովորում է հասկանալ գրական ստեղծագործությունները և դրանով ձևավորվում է որպես մարդ:

Դպրոցական գրադարանը լուծում է իրեն հատուկ առաջադրանքներ մանկավարժական տեսանկյունից: Այն արդյունավետ կերպով համատեղում է աշխատանքի ավանդական դպրոցական ձևերը (արտադասարանական ընթերցանության դասեր, դասեր՝ գրքի օգտագործման հմտությունները զարգացնելու համար և այլն) գրադարանային ձևերի և մեթոդների մեծ զինանոցի հետ, հնարավորություն են տալիս արդյունավետորեն իրացնել իր մանկավարժական ներուժը:

Երեխաների ընթերցանության բովանդակությունն ու որակն այսօր արտացոլում են մեր բոլոր խնդիրները՝ կապված մանկության և հասարակության հոգևոր մշակույթի հետ: Մա սոցիալական զարգացման, մշակույթի և մանկության նկատմամբ պետության վերաբերմունքի զգայուն ցուցանիշ է: Ակնհայտ է, որ երկրի զարգացման հեռանկարները մեծապես կապված են երեխաների և դեռահասների ընթերցանության վիճակի հետ, քանի որ մատաղ սերնդի ինտելեկտը, կրթությունն ու մշակույթն է, որ հատկապես պահանջված կլինի զարգացող տեղեկատվական և գիտելիքի հասարակության մեջ»:

Այսօր հանրակրթական դպրոցներում տեղի ունեցող փոփոխությունները և ազգային գիտակցության վերածնունդը ստիպում են ուսուցիչներին և աշակերտներին գնալով ավելի շատ ինքնուրույն աշխատանքի անցնել գրքերի, պարբերականների և տեղեկատու գրականության հետ:

Դպրոցական գրադարանները երեխաներին սովորեցնում են համակարգված և բովանդակալից կարդալ, սովորեցնում են նրանց օգտվել գրադարանից և ծանոթանալ պարբերականներին և տեղեկատու գրականությանը:

Այսօր տպագիր գիրքն այլևս ի վիճակի չէ բավարարել մեր օգտագործողների հաղորդակցման և կրթական բոլոր կարիքները: Նոր տեխնոլոգիաների գալուստով ընթերցանության գաղափարը կտրուկ փոխվում է, և ներառում է ոչ միայն գրքեր կարդալը, այլև աշխատել տեղեկատվական աղբյուրների լայն շրջանակի հետ, այդ թվում՝ էլեկտրոնային:

Համացանցը տրամադրում է օգտատերերի հետ աշխատելու բազմաթիվ նոր ձևեր, որոնք նախկինում անհայտ և անհասանելի էին:

Վերջերս կարծիք է տարածվել, որ երիտասարդները դադարում են կարդալ, քանի որ համակարգիչը փոխարինում է գիրքը, և շուտով այն ամբողջությամբ կփոխարինի նրան: Մենք սովորաբար մեղադրում ենք ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրությունը նվազեցնելու առաջընթացին՝ հավատալով, որ այս գործընթացը մեզանից կախված չէ, և մենք չենք կարող ազդել դրա վրա:

Փաստորեն, էլեկտրոնային մշակույթը կարող է բարձրացնել գրքի մշակույթի հնարավորությունները: Պետք է ոչ թե հակադրվել, այլ համատեղել գրքի մշակույթն ու էլեկտրոնային մշակույթի հնարավորությունները: Ի վերջո, «էլեկտրոնային մշակույթի շնորհիվ ընդլայնվում է ցանկացած գրականության հասանելիության շրջանակը, զգալիորեն ավելանում է ընթերցանությունը, բացվում են անհատի համակողմանի զարգացման նոր հեռանկարներ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս ընթերցանության գործընթացը ավելի գրավիչ դարձնել: (դրա օրինակն են մուլտիմեդիա հրապարակումները, երբ ամեն ինչ միասին գիրք է և երաժշտություն, և թանգարան և կինո):

«Ինտերնետ», «վեբ կայք», «էլեկտրոնային փոստ», «տեղական ցանց» հասկացությունները պարզապես ևս մեկ գործիք են, որն օգնում է լուծել նոր և ժամանակակից մեթոդներով ընթերցանության խթանման խնդիրը:

Գրքերը միշտ պահանջված կլինեն, նույնիսկ եթե ապագայում էլեկտրոնային հրատարակությունները փոխարինեն թղթայինին: Կցանկանայի հիշել Դմիտրի Սերգենիչ Լիխաչովի խոսքերը. **«Ոչինչ չի կարող փոխարինել գրքին: Չնայած վերջին հայտնագործություններին ու տեղեկատվության պահպանման նոր եղանակներին, մենք չենք շտապի բաժանվել գրքից»:**

Քանի որ դպրոցական գրադարանը ուսումնական հաստատության պարտադիր կառուցվածքային միավորն է, բոլոր ռազմավարական կրթական խնդիրները, որոնք պետք է լուծի ազգային դպրոցը, վերածվում են դպրոցի գրադարանի խնդիրների և գործունեության:

Ժամանակակից պայմաններում դպրոցի գրադարանը լուծում է հետևյալ խնդիրները.

- կրթության ոլորտում պետական քաղաքականության իրականացման առավել ամբողջական աջակցություն.
- դպրոցականների վերապատրաստում գրադարանից օգտվելու տեխնոլոգիաներին.
- տեղեկատվական մշակույթի կրթություն, տեղեկատվություն փնտրելու մշտական ցանկություն.
- ուսանողների ընթերցանության զարգացման, մտածող, խոհուն, գրագետ ընթերցողի դաստիարակության հեղինակային ծրագրերի ձևավորում՝ մատենագիտական բարձր մակարդակի մշակույթով.

Ահա թե ինչու դպրոցի գրադարանավարը մեծ ուշադրություն է դարձնում գեղարվեստական գրականության տարածմանն նպատակաուղղված նոր տեխնոլոգիաների որոնում, որոնք կազմում են աշակերտների համար գրքեր կարդալու և դրանցով աշխատելու ամենօրյա կարիքը:

Գլուխ Երկրորդ: Գրականության տարածման նոր ձևեր և մեթոդներ

Գրադարանը... մարդկային մտքի հնագույն ու հավերժ բնակավայրը: Գրադարանների անշարժ շարքերը պարունակում են կենդանի աշխարհի անթիվ երեսակներ՝ գաղափարների անհաշտ պայքար, հետաքրքրասեր գիտական հետազոտություն, գեղեցկության վայելք, գիտելիքի ձեռքբերում, զվարճանք և այլն՝ անվերջ: Տիեզերքի ողջ կյանքը կենտրոնացած է այս կախարդական բյուրեղի մեջ, որը կոչվում է գրադարան:

Վերջին տարիներին անհրաժեշտություն է առաջացել բարձրացնել դպրոցական գրականության դերը մատաղ սերնդի վրա կրթական ազդեցության, հասկանալու ընթերցանության ազդեցությունը անհատի սոցիալականացման գործընթացի վրա ցանկացած տարիքում: Հատկապես մտահոգիչ է երիտասարդների ընթերցանությունը՝ որպես ամենադինամիկ սոցիալական խումբ և գիտելիքի կարիք ունեցող ընթերցողների ամենասակտիվ կատեգորիա: Այսպիսով, մեծանում է ժամանակակից գրադարանի դերը, որը միշտ եղել է ինչպես տեղեկատվության շտեմարան, այնպես էլ կրթության ու մշակույթի հիմք:

Ընթերցանությունը աջակցելու և զարգացնելու համար ձեռք հարկավոր է.

- խթանել ընթերցողների ակտիվությունը տարբեր մրցույթների և այլ միջոցառումների միջոցով.
- գովազդել գրադարանում և տեղական լրատվամիջոցներում գեղարվեստական և գիտահանրամատչելի գրականություն կարդալով որպես դրականորեն անհրաժեշտ գործընթաց, որպես անհատական հաջողության խորհրդանիշ.
- ստեղծել սոցիալական գովազդ՝ ուղղված երեխաներին, դեռահասներին, երիտասարդներին և նրանց մեջ ձևավորել ընթերցանության ոճ.
- ավելի ակտիվորեն աջակցել նախաձեռնություններին և օգտագործել այլ գրադարանների փորձը ընթերցանության խթանման գործում, հիմնականում երեխաների և դեռահասների շրջանում.
- գործնականում ներմուծել ընթերցանության որակի բարձրացմանն ուղղված գրքերի հանրահռչակման ժամանակակից ձևեր և մեթոդներ.

- ակտիվորեն տեղեկացնել երեխաների և երիտասարդների հետ աշխատող մասնագետներին հայրենական և արտասահմանյան գրականության վերջին նորությունների մասին.
- ակտիվորեն ժողովրդականացնել ընտանեկան ընթերցանության ավանդույթները.
- բարելավել որակավորումները և խորացնել իրենց գիտելիքները ընթերցանության խթանման մեջ ներգրավված գրադարանավարների մասին, ներառյալ տարբեր մասնագիտական մրցույթների միջոցով.
- մեծ ուշադրություն դարձնել երեխաների, դեռահասների, երիտասարդների և մեծահասակների գրական ստեղծագործության զարգացմանը.
- խթանել տեղական հեղինակների աշխատանքները.
- ձևավորել գրադարանի դրական պատկերացում տեղական համայնքում՝ այդ նպատակով օգտագործելով ժամանակակից PR տեխնոլոգիաները

Այսօր հանրակրթական դպրոցներում տեղի ունեցող փոփոխությունները, ազգային գիտակցության վերածնունդը ստիպում են ուսուցիչներին և աշակերտներին գնալով ավելի շատ ինքնուրույն աշխատանքի անցնել գրքերի, պարբերականների և տեղեկատու գրականության հետ: Հատկապես գրականություն դասավանդող մանկավարժի նպատակն է աշակերտների մոտ զարգացնել ընթերցանության տեղեկատվական մշակույթը, գրադարանից օգտվելու կարողությունը և ինքնուրույն ընթերցանության անհրաժեշտության ձեռքբերումը ստեղծագործ մտքի, ճանաչողական հետաքրքրությունների և կարողությունների զարգացման և հաջողությամբ ավարտելու համար:

Գիտահանրամատչելի հրապարակումների թեմաները կարող են շատ լայն լինել: Այն պետք է որոշվի հասարակության կարիքներով և նպատակներով, ընթերցողների շահերով և պահանջարկով: Սրա հետ են կապված գիտահանրամատչելի հրապարակումների նպատակը և գործառնական հատկությունները: Գիտահանրամատչելի հրատարակության նպատակն է տարածել գիտության, տեխնոլոգիայի, մշակույթի հիմունքներն ու ձեռքբերումները և կիրառական գործունեության արդյունքները հանրության շրջանում: Ինչ վերաբերում է ֆունկցիոնալ հատկություններին, ապա դրանք շատ բազմազան են:

Գիտական գիտելիքները հոգեպես հարստացնում են գիտահանրամատչելի գրքի ընթերցողին: Նրա նկատմամբ հետագա ճանաչողական հետաքրքրություն առաջացնելով՝ նպաստում նրա ստեղծագործական նախաձեռնության զարգացմանը և վերջապես ծանոթացնում գիտելիքին:

Դպրոցական գրադարանների պրակտիկայում ուսումնասիրվում են **անհատական և մասսայական ընթերցանության ուղղորդման մեթոդներ**: Ընթերցանության անհատական ուղեցույցը հիմնված է ընթերցողի զարգացման անհատական հատկանիշների, նրա հետաքրքրությունների, հոբբիների և կարողությունների վրա: Ընթերցողի հետ անմիջական շփումն օգնում է գրադարանավարին յուրաքանչյուր կոնկրետ իրավիճակի համար կիրառել երեխայի ընթերցանության վրա ազդեցության ամենահարմար ձևերը՝ դրանով իսկ ձևավորելով նրա մեջ ընթերցանության մշակույթ:

Ընթերցասիրությունը խթանելու իմ փորձը

Որպես հետազոտության թիրախային խումբ ընտրվել է 11-րդ դասարանը: Ես արդեն մի տարի աշխատել եմ նրանց հետ, նրանք ունեցել են գրականության ցանկ, որում ներառված ստեղծագործությունները պիտի հասցնեին կարդալ արձակուրդների ընթացքում, և այս տարի պիտի փորձենք աշխատել ոչ ծրագրային ընթերցանությունը ևս հաճելի դարձնել: Բայց մինչ այդ ամենը ներկայացնելը խոսենք 10-րդ դասարանում արված աշխատանքի մասին: Ավագ դպրոցում աշակերտների մոտ ընթերցասիրություն խթանելը բարդ է: Սովորողների մեծ մասը 9 տարի գրքի հետ ընկերություն չի արել, և ահա 10-րդ տարում ես փորձում եմ նրանց իրար հետ մտերմացնել: Հատկապես 10-րդ դասարանում շատ բարդ է, որովհետև հիմնական դպրոցից գալիս են առանց 10-րդ դասարանի ծրագրային գրքերը կարդալու, արդյունքում ունենում ենք սովորողներ, ովքեր ամառվա ընթացքում, հաճախ նաև 9 տարվա ընթացքում գոնե 3 գիրք կարդացած չեն լինում: Առաջին բանը, որ ես արել և անում եմ 10-րդ դասարանի սովորողների մոտ, գրքի մասին խոսելն է սեպտեմբերի 1-ին: Հերթով զրուցում եմ բոլորի հետ, հարցնում սիրելի գրողների և գրքերի մասին, գովում նրանց նշած գրքերը կամ նշում թերությունները, կարճ վերլուծություն անում: Առաջին հայացքից պարզ այս հնարը տալիս է իր դրական արդյունքը: Այս սեպտեմբերի 2-ին 10-րդ դասարանում սովորող մի տղայի հետ խոսեցինք Ջոն Բոյնի

«Զուլավոր գիշերազգեստով տղան» գրքի մասին, դասից հետո աղջիկներից մեկը մոտեցավ և հարցրեց, թե որտեղից կարող է գտնել գիրքը: Գիրքը ես ունեմ, տվել եմ՝ կարդա: Ուսուցիչը ամենալավ մոտիվատորն ու օրինակն է գիրք կարդալը սիրելու հարցում: Ես հաճախ դասարաններ եմ գնում այն գրքերով, որոնք այդ շրջանում կարդում եմ. երբեք աննկատ չի անցնում այդ քայլը. հետաքրքրվում են, վերցնում, թերթում: Փոխադարձաբար ես երբեք անտարբեր չեմ անցնում այն նստարանի կողքով, որտեղ բացի դասագրքից այլ գիրք եմ նկատում: Պատահում է, որ դասամիջոցներին սկսում ենք քննարկել այդ գրքերը: Համաշխարհային փորձն ասում է, որ գրքերով շրջապատված լինելը ոգեշնչում է սովորողներին ունենալ շարունակական աճ: Շատ եմ կարևորում այն պահը, երբ սովորողը հասկանում է, որ գրականության ժամերը առավել հետաքրքիր և ձգող են այն ժամանակ, երբ իրենք կարդացած են լինում ծրագրային ստեղծագործությունները, կարողանում են կարծիք արտահայտել, չհամաձայնել գրքի վերլուծությանը, բանավիճել միմյանց կամ ուսուցչի հետ: Իմ տասնմեկերորդիները այս ամառ կարդացել էին հանձնարարված գրականությունը հատկապես այն պատճառով, որ 10-րդ դասարանում տեսան, թե ինչքան բարդ է, երբ ուստարվա ընթացքում և՛ դաս ես անում, և՛ ծրագրային գրքերը կարդում: Եվ որպեսզի ինչ-որ կերպ տեղեկանամ, թե ինչ են անում և ինչ են կարդում ամառվա ընթացքում, երկու անգամ օգտագործել եմ իմ ինստագրամյան էջը, որի սթորիների բաժնում դրել եմ այն գիրքը, որն այդ պահին կարդում էի և հարցում արել, թե ինչ են կարդում իմ հետևորդները: 11-րդիները շատ ակտիվ են իմ էջում և հարցմանը պատասխանել էին, որից հասկացա, որ կարդում են հանձնարարված գրականությունը:

Բայց մեր խնդիրն է աշխատել ոչ միայն արդեն քիչ թե շատ ընթերցել սիրող և գրքին սովոր աշակերտների հետ, այլև նրանց, ովքեր գիրք չեն կարդում: Մեր պարագայում խոսքը հատկապես տղաների մասին է: Այս տարի 11-րդ դասարանում առաջինը վերլուծում էինք Նար-Դոսի ստեղծագործությունները: Քանի որ տղաները չէին կարդացել, տվեցի Նար-Դոսի գիրքը՝ «Նեղ օրերից մեկը» պատմվածքով, առաջարկեցի գրականության դասի ընթացքում կարդալ: Երկու-երեք դասի ընթացքում տղաները կարդացին պատմվածքը: Կարծում եմ, մեկ-մեկ կարելի է և արդյունավետ է դասերը նաև ընթերցանության համար օգտագործելը:

«Մեր թաղը» պատմվածաշարը բոլորը չէին կարդացել: Առաջարկեցի հետևյալ տնային հանձնարարությունը. գույգերով կամ խմբերով վերցնեն մեկ պատմվածք և դերային խաղով ներկայացնեն, ինչը կարողացան անել, երբ կարդացին պատմվածքը: Այս հետազոտական աշխատանքը անելու ընթացքում նկատեցի, որ ինչքան շատ եմ խոսում գրքերի և ընթերցանության մասին, այնքան տասնմեկերորդիների մոտ մեծանում է հետաքրքրվածությունը: Նաև ընթերցասիրությունը խթանելու համար սկսել եմ օգտագործել ինչ-ինչ ատրիբուտներ, օրինակ՝ նոթատետր, որի վրա գրված է «Գրքամոլ», էջանիշ, որն ունի հետևյալ գրությունը՝ «BOOKLOVER». առաջին հայացքից պարզունակ բաներ են, որոնք, սակայն, մնում են աշակերտի ենթագիտակցության մեջ: «Սպանված աղավնի» վիպակի կերպարները վերլուծելու համար ընտրել էի «Մամուլի ասուլիս» մեթոդը, հերոսներից Գարեգինի կերպարը հանձնարարել էի տղաներից մեկին, ով վիպակը չէր կարդացել: Նրանք նախապես պիտի պատրաստվեին, որպեսզի «մամլո ասուլիսի» ժամանակ կարողանային պատասխանել «լրագրողների» հարցերին: Սովորողը, սպասվող դասի բնույթից ելնելով, հետաքրքրվել էր թեմայով և հասցրել կարդալ վիպակը, և պատշաճ ձևով ներկայացավ դասին: Աշակերտների մոտ ընթերցասիրությունը խթանելու համար միացել եմ «Զարթնիր» ծրագրին, որը դպրոցներում ստեղծում է ընթերցանության ինտերակտիվ խմբակներ, ապահովում է այդ խմբակները հայերեն թարգմանված նոր գրքերով: Ես՝ իբրև կամավոր խմբավար, կազմակերպելու եմ խմբակի գործունեությունը: Խմբակում հավաքագրել եմ 25 աշակերտների իմ դասավանդած երեք դասարաններից՝ երկու 10-րդ և մեկ 11-րդ: «Զարթնիր»-ի շրջանակներում աշակերտները կարդալու են 7-8 գիրք այս ուստարվա ընթացքում: Մենք կազմակերպելու ենք շաբաթական մեկ ինտերակտիվ հանդիպում: Արդյունքների մասին կկարողանամ խոսել ուստարվա վերջին, բայց ուրախացնող է այն, որ 25 աշակերտ անհամբեր սպասում է, թե երբ են հասնելու գրքերը, և ինչ գրքեր են լինելու: Ընթերցանությունը խթանող բազում այլ մեթոդներ և հնարներ եմ ընտրել, որոնք փորձելու եմ այս ուսումնական տարվա ընթացքում և հույս ունեմ, որ արդեն արված աշխատանքները և պլանավորածները իրենց դրական արդյունքը կունենան, և 11-րդ դասարանն ավարտելիս աշակերտները ավելի հարազատացած կլինեն գրքերին և ընթերցելու գաղափարին:

Հետազոտական աշխատանքը անցկացնելիս հարցաթերթիկներ բաժանեցի աշակերտներին: Հարցմանը մասնակցել են 10-րդ և 11-րդ դասարանի աշակերտներ, ընդհանուր առմամբ 50 աշակերտ:

Հարցաթերթիկը ուներ հետևյալ տեսքը:

1. Ինչո՞ւ եք կարդում:

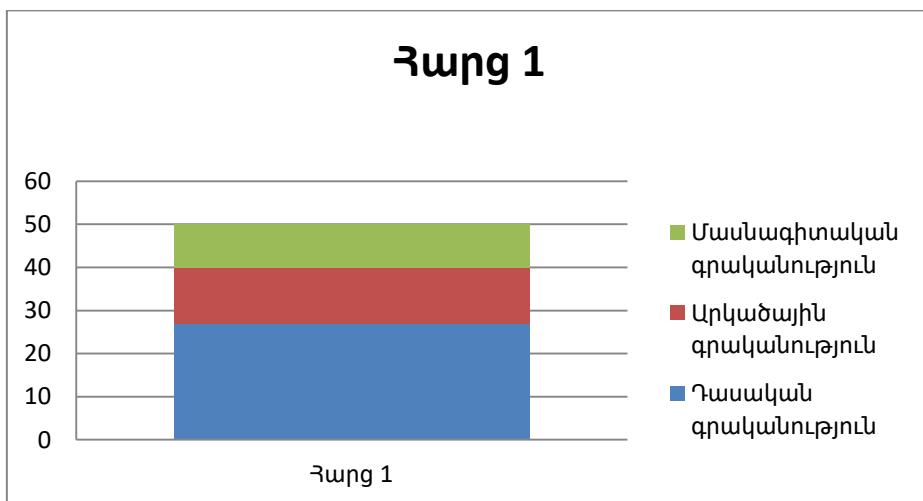
2. Ի՞նչ հաճախականությամբ եք կարդում:

3. Ի՞նչ եք կարդում, ո՞ւմ խորհրդով:

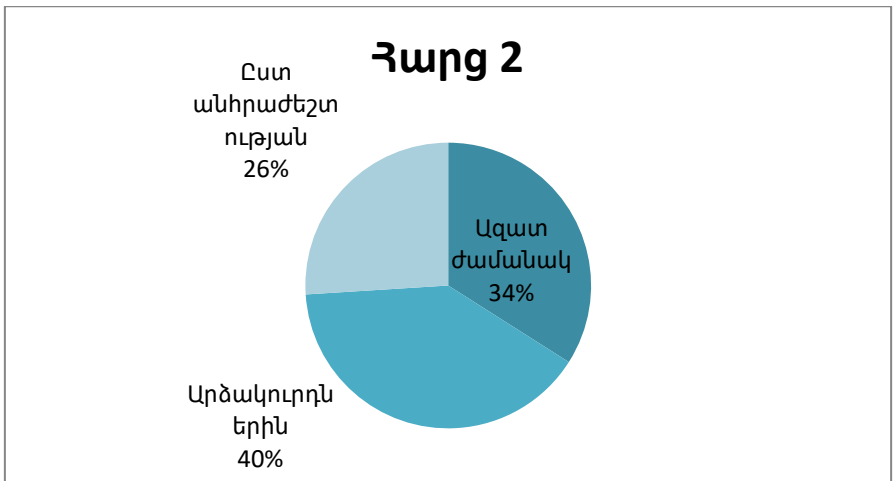
4. Որքա՞ն հաճախ եք լինում գրախանութներում, գրադարաններում:

5. Ի՞նչ խորհուրդ կտաք կարդալ:

Առաջին հարցի արդյունքները ամփոփված են նկար 1-ում: Ինչպես երևում է պատկերից, աշակերտները ավելի հաճախ ընթերցում են դասական և արկածային գրականության գործեր: Մասնագիտական գրականության ընթերցման ցածր մակարդակը տարիքային առանձնահատկության հետ էմ կապում: Ուսանողական տարիներին և հետագայում առավել ևս կգարգացնեն իրենց մասնագիտական գիտելիքները:

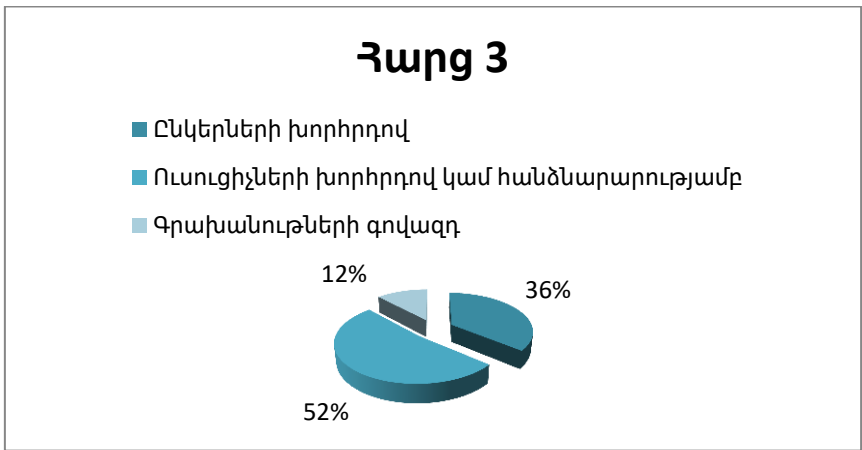

Նկար 1

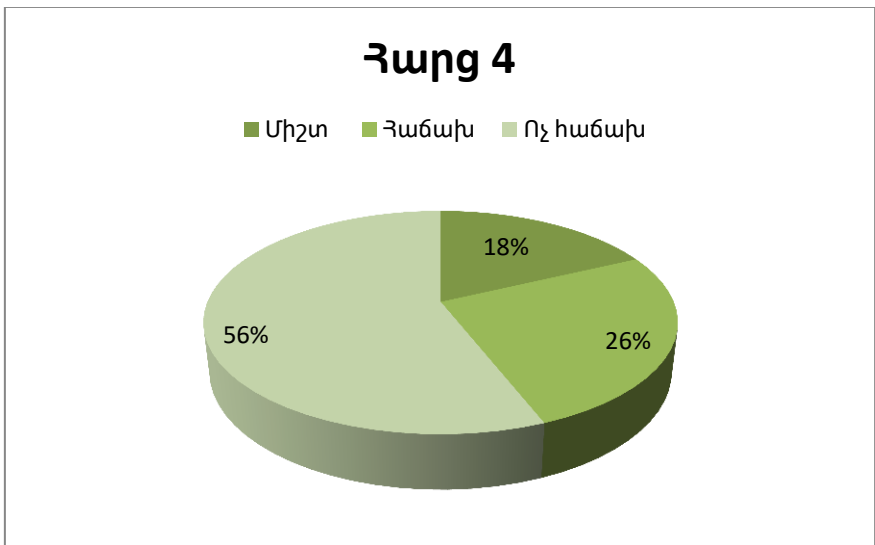

Նկար 2

Երկրորդ հարցման արդյունքները գրեթե համաչափ են բաշխվել: Արձակուրդներին ընթերցում են մի փոքր ավելի շատ:

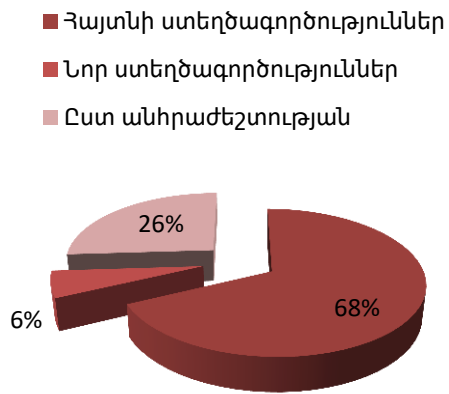

Նկար 3

Նկար 4

Չարք 5

Նկար 5

Եզրակացություն

Մեր հետազոտական աշխատանքի եզրափակիչ մասում առանձնացրել ենք հետևյալ կարևոր եզրակացությունները, որոնց հանգեցինք.

1. Մեր մանկավարժներիս և ծնողների առաքելությունն ենք համարում աշակերտի գործունեության ձևավորման տարբեր փուլերում օգնել, ճիշտ ուղղու վրա դնել, պատրաստել դեպի մեծ կյանք: Շատ կարևոր է, որ նրանք կյանքում հաջողակ լինելուց բացի գրագետ և զարգացած մարդիկ լինեն:
2. Փորձենք դպրոցում, տանը պայմաններ ստեղծել ընթերցանության համար: Օգտագործենք ինչպես փորձված, այնպես էլ նոր մեթոդներ աշակերտին ընթերցանության մեջ ներգրավելու համար: Համատեղ ընթերցանության կամ խաղերի միջոցով սերմանենք սեր դեպի գիրքը:
3. Գրքերի հետ ծանոթությունը նույնպես կարելի է դարձնել հետաքրքիր խաղ: Կազմակերպենք միջոցառումներ, առիթներ, մրցույթներ ընթերցանության հետ կապված: Երեխային ժամանակ տանք գրքեր ուսումնասիրելու, թերթելու, նկարներ նայելու, նախաբանը կարդալու:
4. Այսօրվա աշակերտը, վաղվա ուսանողը և հասարակության ցանկացած անդամ տիրապետելու է և տիրապետում է մեդիա գրագիտության կանոններին և հմտություններին: Պատկերացնում է մեդիա աշխատանքը և դերը ժողովրդավարական հասարակությունում, կարողակում են կողմնորոշվել տեղեկատվության հոսքերում, գտնել և տարածել տեղեկություններ, քննադատորեն վերլուծել դրանք: Այս ամենին կարող ենք հասնել երեխաների ամբողջ ներուժը օգտագործենք ուսումնական պրոցեսում յուրաքանչյուրս մեր մասով:
5. Կարողանան վերարտադրել կարդացածը: Կարողանան հասկանալ և ներկայացնել թե ինչ նոր բան տվեց իրենց գիրքը: Որքանով ավելացավ բառապաշարը: Ինչ սովորեցին հերոսներից:
6. Ժամանակակից տեխնոլոգիաների ճիշտ կիրառման դեպքում գիրքը գահից չեն գցում, այլ ընդհակառակը օգնում են մարդկանց դեպի ընթերցանություն գրավել: Սա գործիք է, որը կարող է զարգացնել ոչ միայն հասանելիություն, այլ նաև կարդալու մոտիվացիա:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Воронцов Алексей Васильевич, Чтение как социальноэкономическая проблема, 2009, <https://cyberleninka.ru/article/n/chtenie-kaksotsialnaya-problema/viewer>
2. Раниита Райаратнам (Raneetha Rajaratnam) Развитие библиотечных услуг, Публичные библиотеки, Национальный библиотечный совет, Сингапур, 2013
<http://library.ifla.org/id/eprint/71/7/105-rajaratnam-ru.pdf>
3. <https://zartnir.am/am>